

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Coğrafya Bölümü Lisans Programı

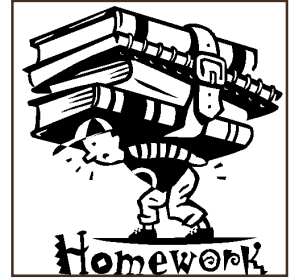
Ders 1

KENTSEL COĞRAFYAYA GİRİŞ

Ertuğrul Murat ÖZGÜR

Ankara Üniversitesi
Coğrafya Bölümü
ozgur@ankara.edu.tr

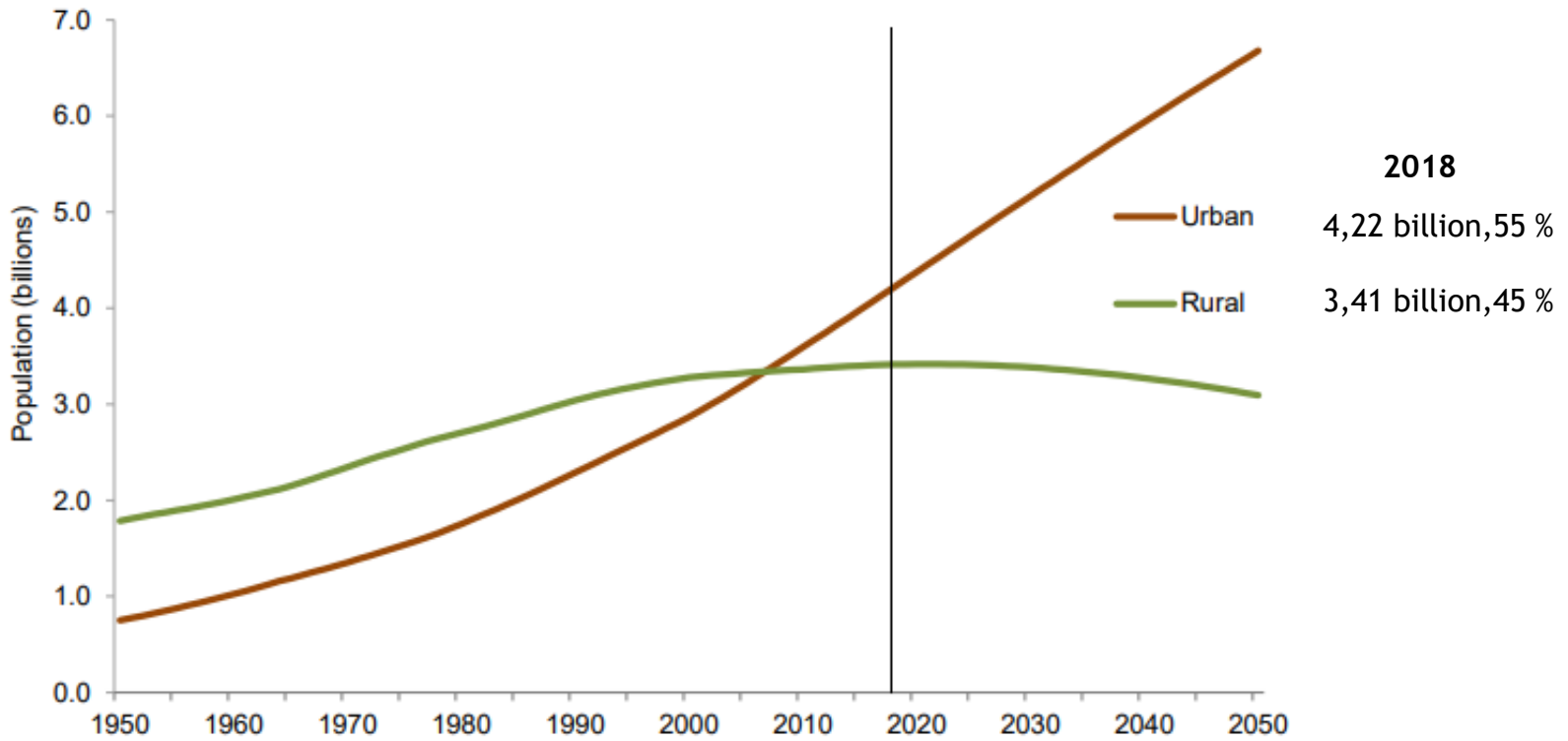
- **Dersin Ölçme ve Değerlendirmesi**
- Ara sınavı (%40) *Ara sınavı, kısa sorulardan oluşan yazılı sınavıdır. Yarıyıl sonu sınavı (%60) Yarıyıl sonu sınavı, çoktan seçmeli test sınavıdır.*
- **Okuma Listesi**
- Öğrenciler dersin öğretim üyesi tarafından önerilen okuma listesinden final sınavında sorumludur.
- **Dersin Ödevleri**
- Her öğrenci dersin konuları için verilen ödevleri A4 boyutundaki kağıtlara, kapak ve referansları da içerecek şekilde bilgisayar çıktısı olarak hazırlamalıdır. Öğrenciler verilen ödevlerin en az yarısını yapmak zorundadır. Ödevler dersin öğretim üyesi tarafından dönem sonu başarı notuna belli bir oranda dahil edilir.
- **Derslere Devam**
- Derslerin %70'ine devam etme zorunluluğu vardır.

1. KENTSEL COĞRAFYAYA GİRİŞ
2. KENTSEL COĞRAFYANIN ÇALIŞMA ALANI
3. KENTSEL COĞRAFYA VE PARADİGMALAR
4. KENTLERİN KÖKENLERİ VE GELİŞİMİ
5. TÜRKİYE'DE YERLEŞMENİN EVRİMİ
6. TÜRKİYE'DE KENTSEL SİSTEMİN EVRİMİ
7. KÜRESELLEŞME ve KENTSEL SİSTEM
8. TELEKOMÜNİKASYON ve KENT
9. KENTSEL ALAN KULLANIMI
10. ÜRETİMİN GÖRÜNÜMLERİ
11. KENTSEL SOSYAL COĞRAFYA
12. KENTSEL KONUT PİYASALARI ve İKAMETGAH HAREKETLİLİĞİ
13. AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE KENTLEŞME ve KENTSEL SORUNLAR
14. KENTİN GELECEĞİ -GELECEĞİN KENTLERİ

- Küresel olarak, kırsal alanlardan daha fazla insan kentsel alanlarda yaşıyor.
- 2018 yılında, dünya nüfusunun 4,22 milyarı yani, % 55'i kentsel alanlarda, 3,41 milyarı (%45'i) kırsal alanlarda oturuyordu.

Urban and rural populations of the world, 1950-2050

Data source: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2018a). *World Urbanization Prospects 2018*.

Kaynak: United Nations-UN (2019). *World Urbanization Prospects 2018 : Highlights* . New York: UN

- Dünya nüfusu, 1950'den bu yana hızlı bir kentleşme sürecinden geçti.
- 1950'de, dünya genelinde insanların üçte ikisinden fazlası (% 70) kırsal yerleşmelerde; sadece % 30'u (750 milyon kişi) kentlerde yaşıyordu.
- 2007 yılında, tarihte ilk kez, küresel kent nüfusu, kırsal nüfusu aştı ve o zamandan beri, dünyanın kent sakinlerinin sayısı kırsal nüfustan daha hızlı büyümeye devam ediyor.
- 2050'de % 68'inin (6,7 milyar kişi) kentsel nüfus olacağı ve kırsal alanlarda yaşayan insan sayısının 3,1 milyara gerileyeceği tahmin ediliyor(United Nations , 2019).

TOTAL, URBAN AND RURAL POPULATIONS AND THEIR AVERAGE ANNUAL RATES OF CHANGE,
FOR THE WORLD AND DEVELOPMENT GROUPS, SELECTED YEARS AND PERIODS, 1950-2050

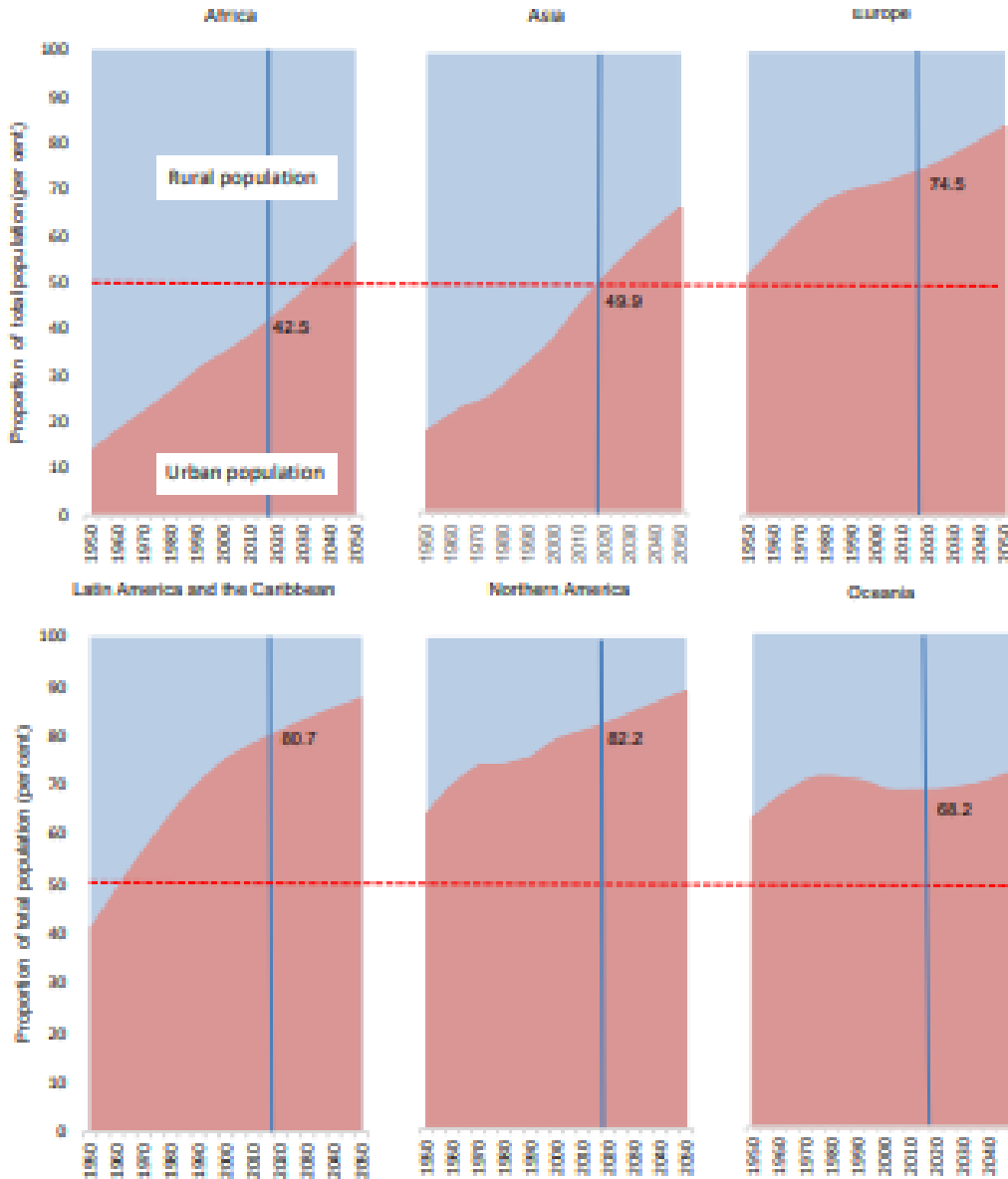
<i>Development group</i>	<i>Population (billions)</i>						<i>Average annual rate of change (per cent)</i>				
	<i>1950</i>	<i>1970</i>	<i>1990</i>	<i>2018</i>	<i>2030</i>	<i>2050</i>	<i>1950-1970</i>	<i>1970-1990</i>	<i>1990-2018</i>	<i>2018-2030</i>	<i>2030-2050</i>
Total population											
World	2.54	3.70	5.33	7.63	8.55	9.77	1.89	1.83	1.28	0.95	0.67
More developed regions	0.81	1.01	1.15	1.26	1.29	1.30	1.07	0.64	0.34	0.17	0.03
Less developed regions	1.72	2.69	4.18	6.37	7.26	8.47	2.23	2.21	1.50	1.09	0.77
Urban population											
World	0.75	1.35	2.29	4.22	5.17	6.68	2.95	2.63	2.18	1.69	1.28
More developed regions	0.45	0.67	0.83	0.99	1.05	1.12	2.06	1.04	0.64	0.46	0.34
Less developed regions	0.30	0.68	1.46	3.23	4.12	5.56	4.02	3.82	2.83	2.03	1.50
Rural population											
World	1.79	2.35	3.04	3.41	3.38	3.09	1.37	1.30	0.41	-0.07	-0.45
More developed regions	0.37	0.33	0.32	0.27	0.24	0.17	-0.48	-0.27	-0.58	-0.95	-1.61
Less developed regions	1.42	2.01	2.72	3.14	3.14	2.92	1.75	1.52	0.51	0.00	-0.37

Kaynak: United Nations-UN (2019). *World Urbanization Prospects ,The 2018 Revision*. New York: UN

- Kentleşme düzeyleri, dünyanın büyük bölgelerine göre önemli ölçüde değişiyor.
- Gelecek yıllarda, tüm bölgelerde kentleşme düzeyinin artması bekleniyor.
- Latin Amerika ve Karayipler ve Kuzey Amerika oldukça fazla kentleşmiştir, 2018'de bu bölgelerin nüfuslarının %80'inden fazlası kentseldir ve 2050'de buralarda kentsel nüfusun %90 civarında olacağı tahmin ediliyor.
- Nüfusunun yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün 2018'de kentsel alanlarda yaşadığı Avrupa'nın kentsel nüfus payının 2040'da %80'e, 2050'de %85'e ulaşması bekleniyor.
- Okyanusya'nın neredeyse sabit bir yüzdede kentli nüfusa sahip olması ve bugün yüzde 70'in biraz altında olan kentsel nüfus payının 2050'de %70'in biraz üstüne yükselmesi bekleniyor.
- Afrika, çoğunlukla kırsal nüfusa sahiptir ve büyük ölçüde kırsal görünümündedir. 2018'de nüfusunun %40'ından biraz fazlası kentsel alanlarda yaşıyordu.
- Asya'da ise kentsel nüfusun payı günümüzde %50'ye yaklaşmıştır.

Urban and rural population as proportion of total population, by geographic region, 1950-2050

Urban and rural populations as a proportion of total population

Örnek Ülkeler

Burundi %13

Papua Yeni Gine %13

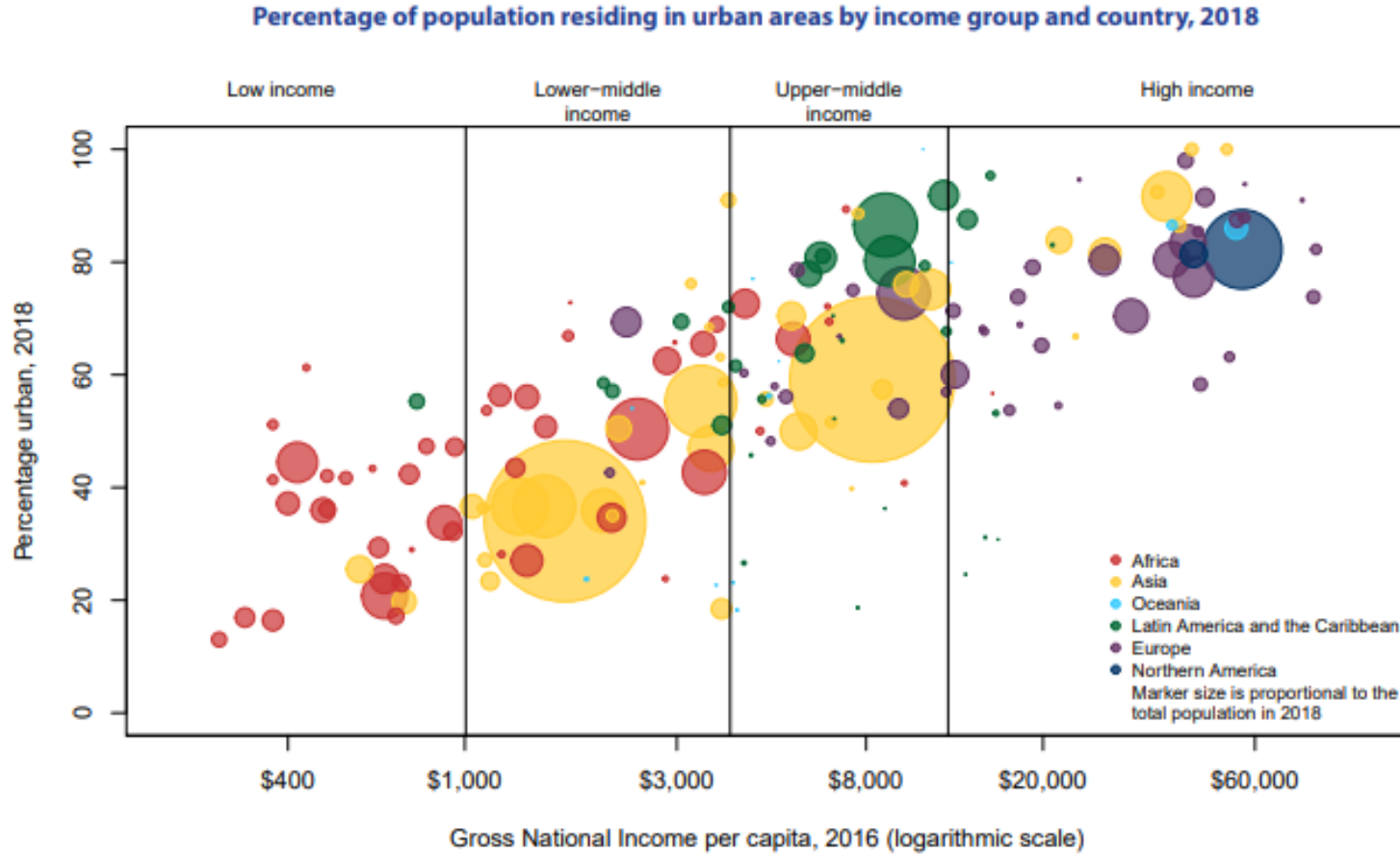
Singapur %100

Kuveyt %100

- Afrika ve Asya'da kentsel yüzdelerinin, 21.yüzyılın ortasında sırasıyla %59 ve %66'ya ulaşacağı tahmin ediliyor.
- **Afrika ve Asya, dünyanın diğer bölgelerine göre daha hızlı kentleşiyor.**
- Yıllık ortalama kentsel nüfus değişim hızı, Asya ve Afrika'da diğer bölgelere göre yüksektir.
- Bu iki bölge, 2015 ve 2020 yılları arasında yıllık %1.3 ve %1.1 oranında artarak hızla kentleşiyor; nispeten yüksek kentleşme düzeyine sahip diğer bölgeler, aynı dönemde yıllık % 0,3'ten daha düşük bir hızda kentleşmiştir.

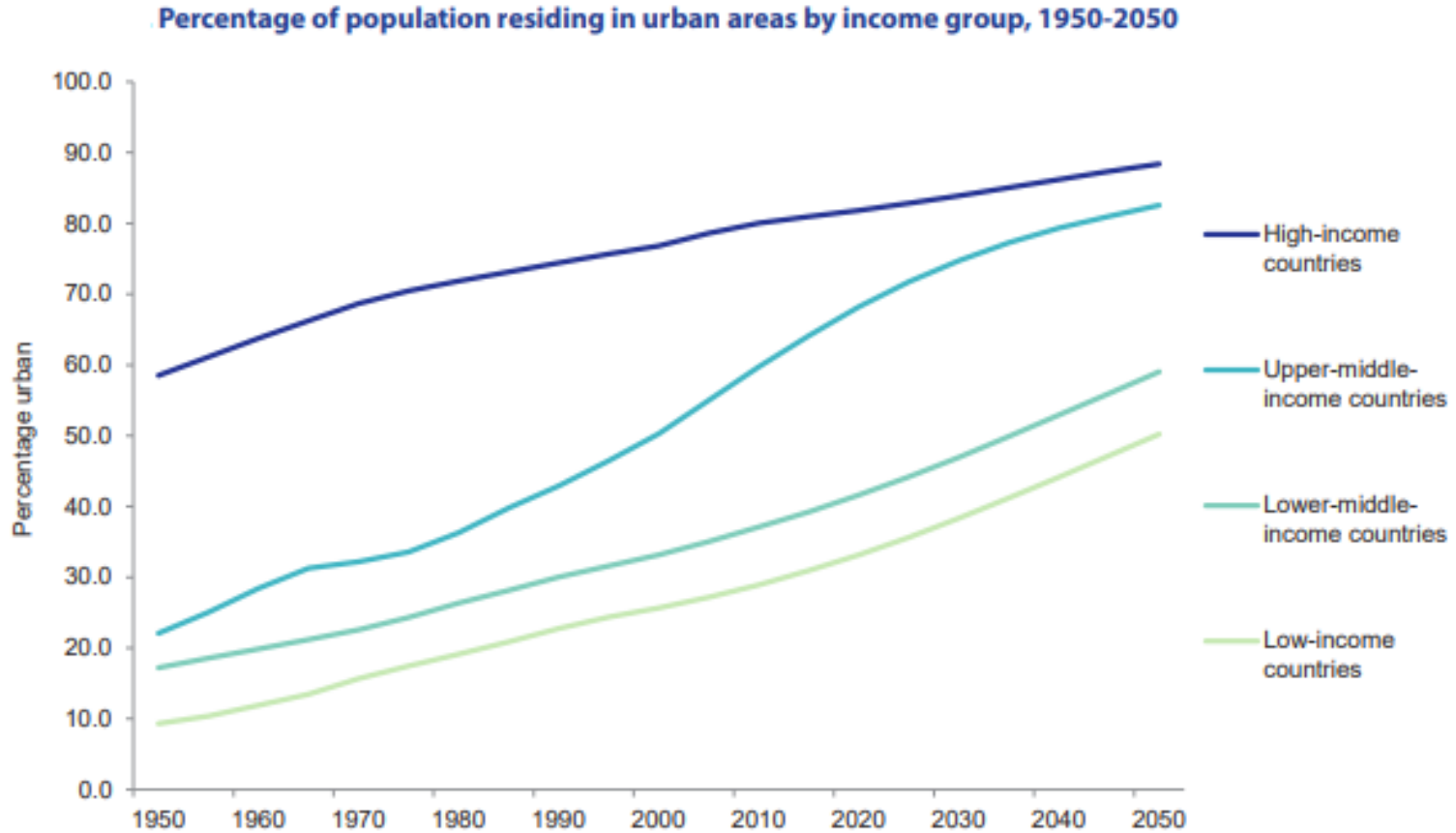
- Hem kentleşme düzeyleri hem de hızları, gelir grupları arasında önemli ölçüde farklılık gösteriyor.
- Günümüzde Avustralya, Kanada, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki çoğu ülke gibi yüksek gelirlili ülkelerin çoğu, nispeten yüksek kentleşme düzeylerine sahiptir.
- Brezilya, Çin, İran ve Meksika gibi birçok üst orta gelirlili ülke, yüksek gelir düzeyindeki ülkelere yakın kentleşme düzeyleri ile hem hızlı kentleşmeyi hem de gayri safi milli hasıladaki hızlı büyümeyi deneyimlemektedir.
- Bu ülkeler, son on yıllar boyunca dünyanın dört bir yanındaki kentsel alanlarda yaşayan yüz milyonlarca insanı, Hindistan, Endonezya ve Etiyopya gibi daha düşük kentleşme düzeylerindeki birçok düşük-orta gelirlili ülke ile birlikte kazandılar.
- Afrika'daki önemli sayıda düşük gelirlili ülke, hala düşük düzeyde kentleşmeye sahiptir.

- Hem kentleşme düzeyleri hem de hızları, gelir grupları arasında önemli ölçüde farklılık gösteriyor.

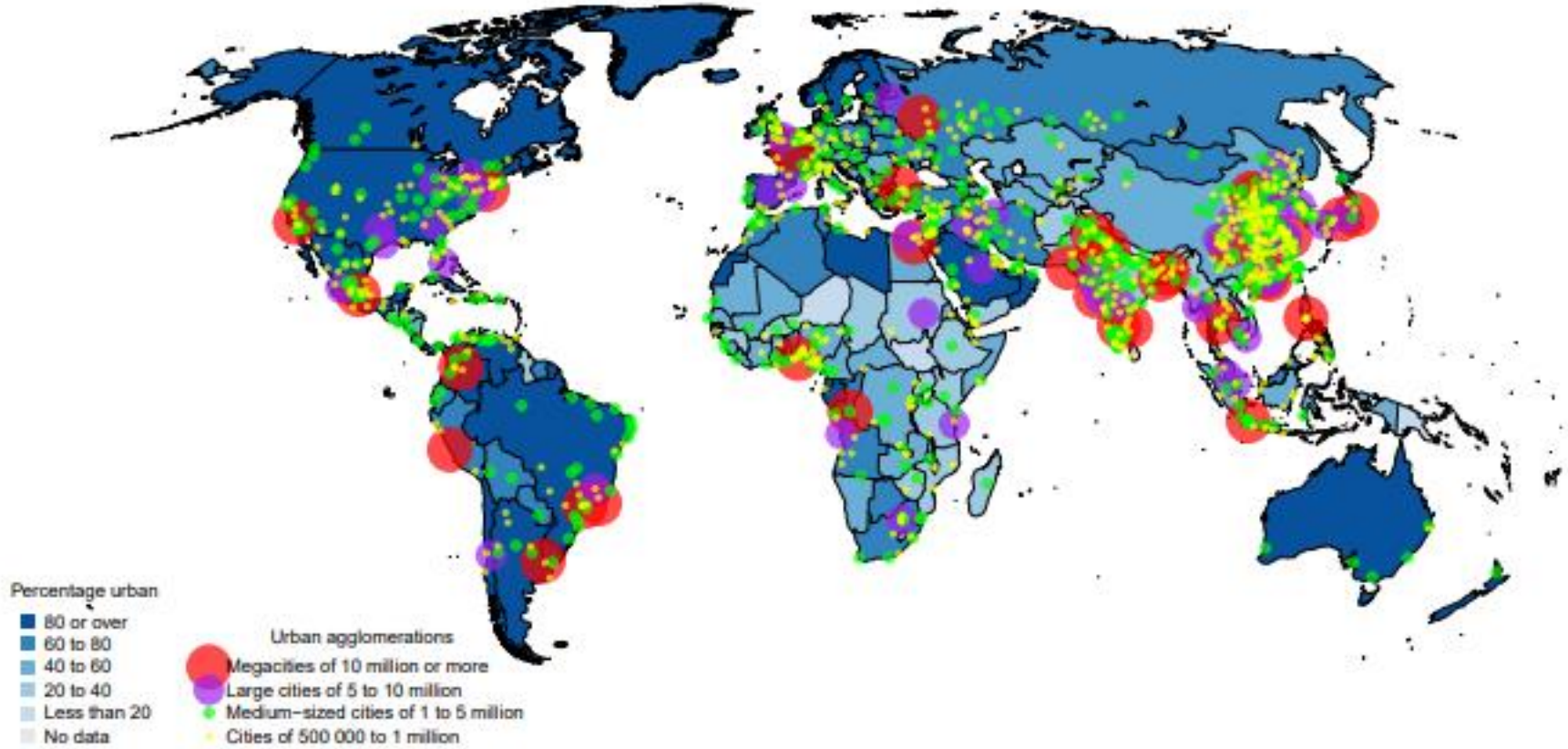
- 1950'de, halihazırda yüksek gelirli ülkelerdeki nüfusun yaklaşık yüzde 60'ı zaten kentsel alanlarda yaşıyordu ve bu payın bugünkü %80 düzeyinden 2050'de %90'a yükselmesi bekleniyor.
- Buna karşılık, günümüzün orta-üst gelirli ülkelerinde, kentsel alanlarda yaşayan nüfusun oranı 1950'de %20'den biraz fazlaydı ve kentsel nüfusun payının bugünkü %67 düzeyinden 2050'ye kadar %80'in üzerine çıkacağı tahmin ediliyor.
- Bu nedenle, yüksek gelirli ve üst-orta gelirli ülkeler arasındaki kentsel yüzde farkı önemli ölçüde kapanmıştır ve her iki ülke grubu arasındaki farkın 2050 yılına kadar azalmaya devam edeceği öngörülüyor.
- Düşük-orta gelirli ve düşük gelirli ülkelerde, kentsel yüzdedeki artış, geçmişte yüksek gelirli ülkelere göre daha düşük olmuştur.
- Kentsel bölgelerde yaşayan nüfuslarının payları, 2018'de sırasıyla %41 ve %32'dir. Bununla birlikte, her iki ülke grubunun önümüzdeki yıllarda diğerlerinden daha yüksek bir kentleşme hızı deneyimlemesi bekleniyor.
- 2050 itibariyle, düşük-orta ve düşük gelirli ülkelerin nüfusunun ortalama olarak sırasıyla %60'ın biraz altında ve %50'nin üzerinde kentsel alanlarda oturacağı tahmin ediliyor.

- Hem kentleşme düzeyleri hem de hızları, gelir grupları arasında önemli ölçüde farklılık gösteriyor.

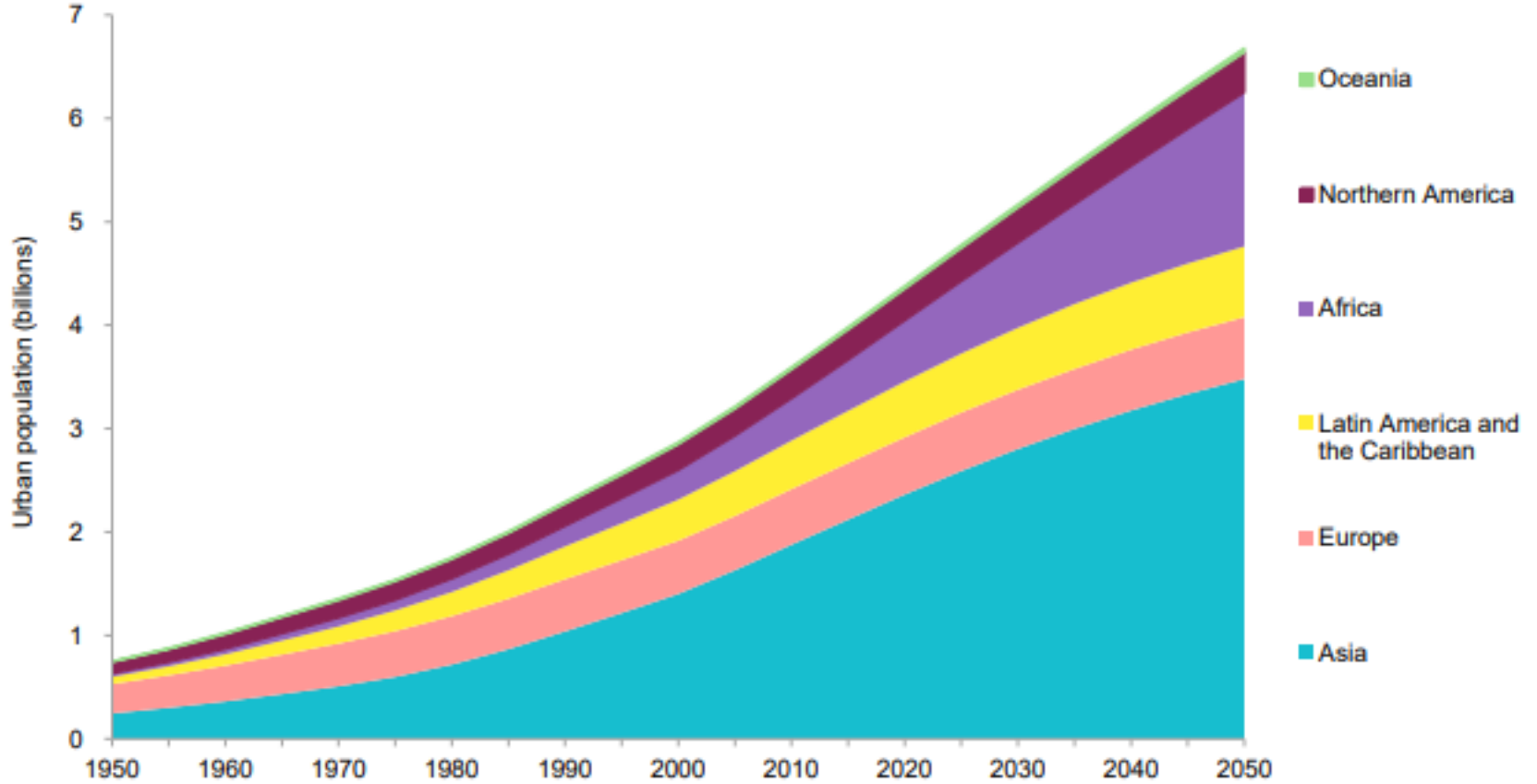
- Kentleşme aynı zamanda ülkeler arasında da büyük ölçüde farklılık gösteriyor.
- 2018'de, on dört ülke veya bölgede hala düşük düzeyde kentleşme mevcuttur, bu alanların nüfuslarının %20'sinden azı, kentlerde yaşamaktadır.
- Bunlardan en büyükleri, 10 milyon ya da daha fazla nüfuslu, Afrika'da Burundi, Malawi, Nijer, Ruanda ve Güney Sudan; Asya'da Nepal ve Sri Lanka ve Okyanusya'da Papua Yeni Gine'dir.
- 2050 yılına gelindiğinde, bu ülkelerin 2018'de kent nüfusu paylarını iki katına çıkararak, önemli ölçüde kentleşmesi bekleniyor.
- Buna karşılık, 65 ülkede kentsel nüfus zaten %80'in üzerindedir.
- Nüfusu en az 10 milyon olan nüfus arasında en fazla kentleşmiş ülkeler Belçika (%98), Japonya, Arjantin ve Hollanda'dır (%92). 2050 yılına gelindiğinde, 101 ülkenin nüfusunun %80'inden fazlasının kentsel alanlarda oturacağı öngörülüyor.

Percentage urban and urban agglomerations with 500,000 inhabitants or more, 2018

- Asya'da Çin, 1970'lerin sonlarından bu yana hızlı bir kentleşme yaşamıştır.
- 1980 yılında, kentsel nüfusun oranı, Asya'nın ortalama seviyelerinden düşük (%25'in biraz üzerinde), yaklaşık %20 idi.
- Ancak, bu oran 2018'de yaklaşık %60'a yükselmiştir ve kentsel nüfusun 2030'da ülke nüfusunun %70'inin üzerine ve 21.yüzyılın ortalarında da %80'ine (yaklaşık 1,1 milyar kişiye) çıkacağı tahmin ediliyor.
- Afrika'da, Etiyopya'da kentleşme düzeyi 2018'de, %20'nin biraz üzerindeydi ve bu haliyle çok düşüktü. Bununla birlikte, önümüzdeki yıllarda kentsel yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun payının ikiye katlanarak 2050'de %40'a yaklaşması bekleniyor.

Urban population of the world by geographic region, 1950-2050

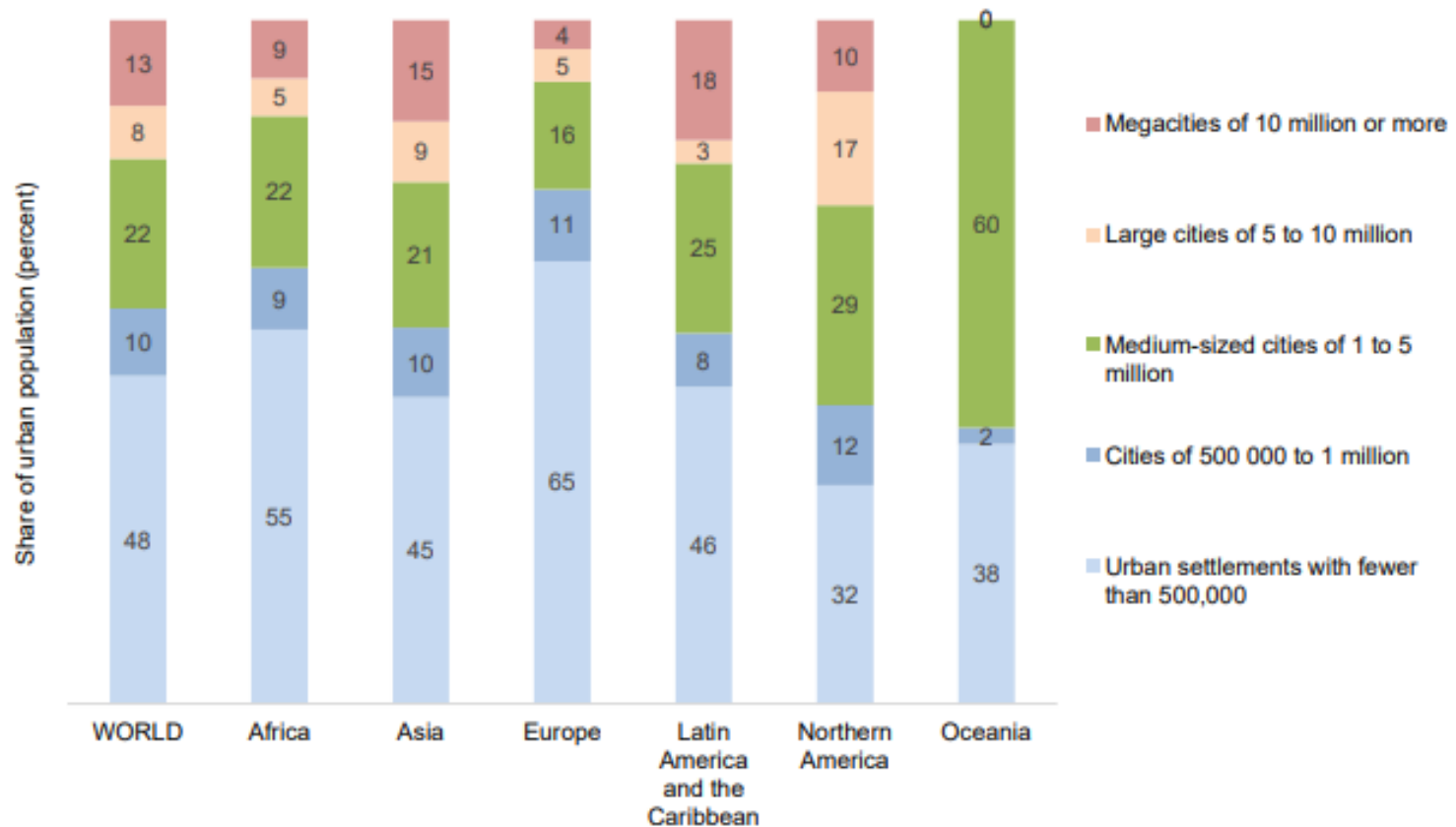

- Sadece birkaç ülke, dünyadaki kent nüfusunun yarısına ev sahipliği yapıyor.
- Çin'in (837 milyon), ardından Hindistan (461 milyon) en büyük kentsel nüfus sahip ülkelerdir.
- Bu iki ülke, dünya kentsel nüfusunun %30'unu ve beş ülkeyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri (269 milyon), Brezilya (183 milyon), Endonezya (148 milyon), Japonya (117 milyon) ve Rus Federasyonu (107 milyon), dünya kent nüfusunun yarısını oluşturuyor.
- Dünyadaki kentsel nüfusunun gelecekteki artışlarının, sadece birkaç ülkede daha fazla yoğunlaşması beklenmektedir.
- Sırasıyla Hindistan, Çin, Nijerya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Pakistan, Endonezya, ABD, Bangladeş, Tanzanya ve Etiyopya.

- Dünya kırsal nüfusu 1950'den bu yana yavaş büyüyor ve birkaç yıl içinde zirveye ulaşması bekleniyor.
- Şu anda dünya genelinde yaklaşık 3,4 milyar insan kırsal alanda yaşamaktadır. Bu sayının önümüzdeki yıllarda bir süre sabit kalması bekleniyor. Ancak, 2020'den sonra, dünyanın kırsal nüfusu düşmeye başlayacak ve 2050'de yaklaşık 3,1 milyar seviyesine gerileyecek.
- Bu küresel eğilim, çoğunlukla bugün dünyadaki kırsal nüfusun yaklaşık yüzde 90'ına ev sahipliği yapan Afrika ve Asya'daki kırsal nüfus değişiminin dinamikleri tarafından yönlendiriliyor.
- Dünyadaki kırsal nüfusun çoğunluğu nispeten az sayıda ülkede yaşıyor. Hindistan en büyük kırsal nüfusa (893 milyon) sahip ülkedir, onu Çin (578 milyon) izliyor. Bu iki ülke birlikte dünyadaki kırsal nüfusun yaklaşık yüzde 45'ini oluşturuyor. Asya'da her biri 100 milyondan fazla kırsal nüfusa sahip diğer ülkeler, Bangladeş, Endonezya ve Pakistan'dır. Afrika'da en büyük kırsal nüfus, Nijerya'da (97 milyon) ve Etiyopya'da (85 milyon) bulunuyor.

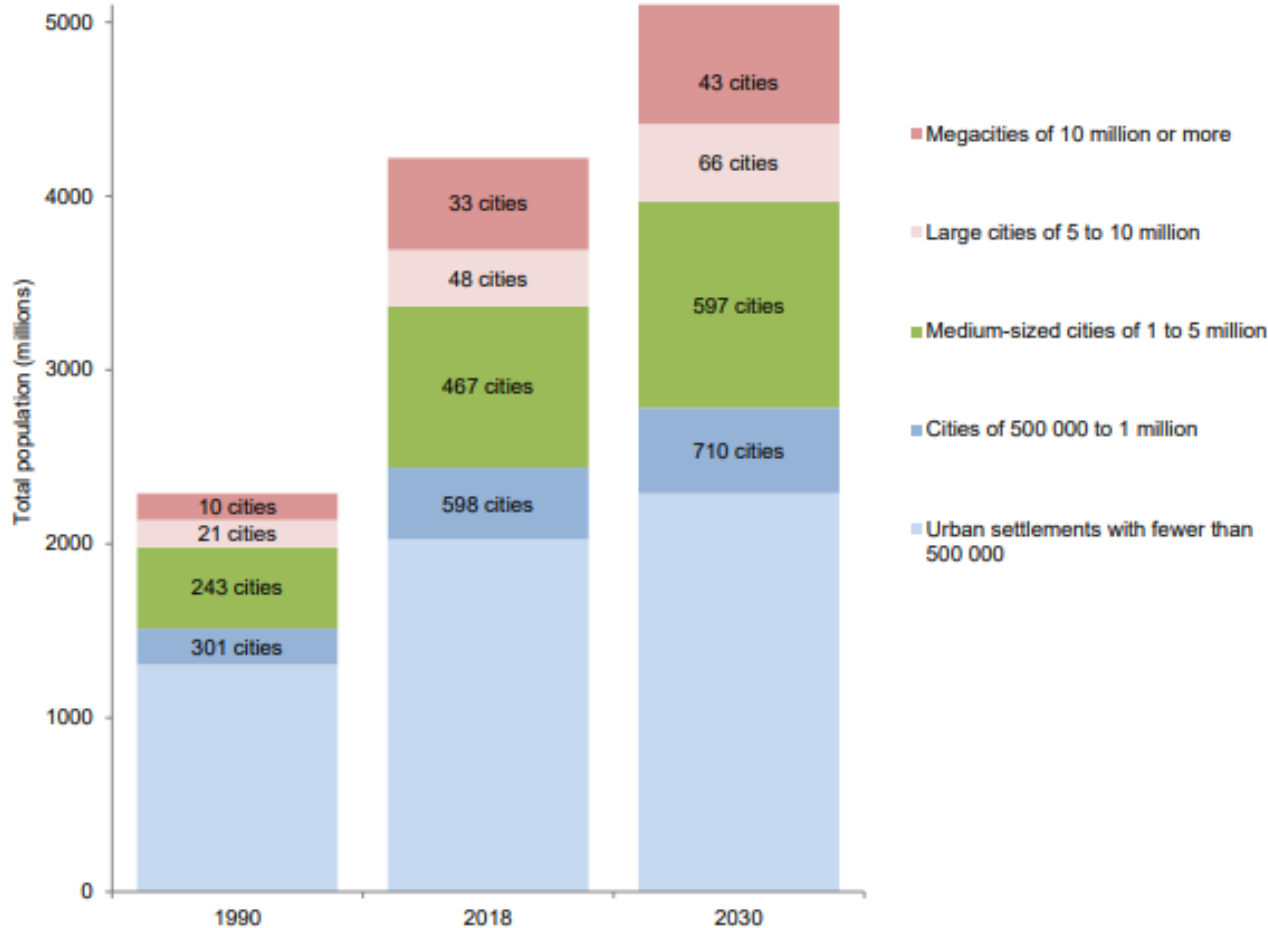
- Dünyadaki kentsel nüfusun çoğu, 1 milyondan az nüfuslu yerleşmelerde yaşıyor.
- 2018 yılında, iki milyar insan veya dünyadaki kent nüfusunun yaklaşık yarısına yakını, 500.000'den az nüfuslu yerleşim yerlerinde ve 400 milyon ya da yüzde 10'luk kısmı ise 500.000 ila 1 milyon arasında büyüklükteki yerleşim yerlerinde yaşıyordu ve her ikisi dünya kentsel nüfusunun % 58'ine ev sahipliği yapıyor.
- 2030 yılına kadar bugünün kentsel nüfusuna bir milyardan fazla kişi eklenecek olsa da 2,4 ila 2,8 milyar kişi arasında değişen sayıda dünya kent sakinlerinin yarısından fazlası, 1 milyondan az nüfuslu kentsel yerleşim yerlerinde yaşamaya devam edecektir.
- 500.000 ila 1 milyon nüfusa sahip şehirlerde yaşayan insan sayısının, aynı hızda artması bekleniyor. 2018'de 415 milyon olan büyüklüğü 2030'da 494 milyona yükselecektir.
- Büyük kentlere kıyasla, 1 milyondan az nüfuslu kentsel yerleşimler, Okyanusya hariç dünyanın tüm coğrafi bölgelerinde en yaygındır.

Share of urban population of the world and geographic regions, by size class of urban settlement, 2018

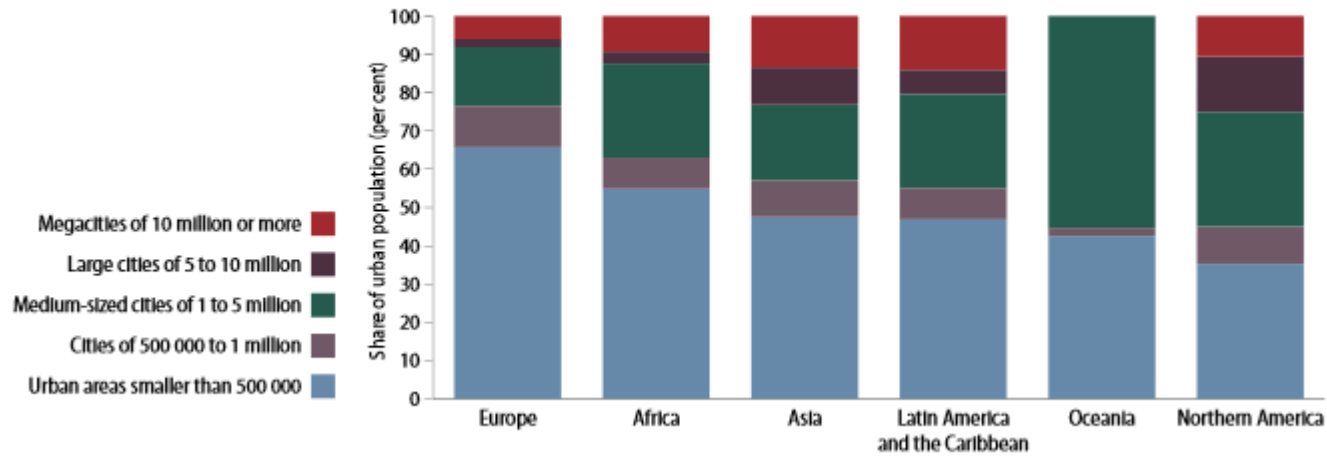
- Küresel kentsel nüfus artışı, her büyüklükteki kentin büyümesiyle gerçekleşiyor.

Population and number of urban agglomerations of the world by size class of urban settlement, 1990, 2018 and 2030

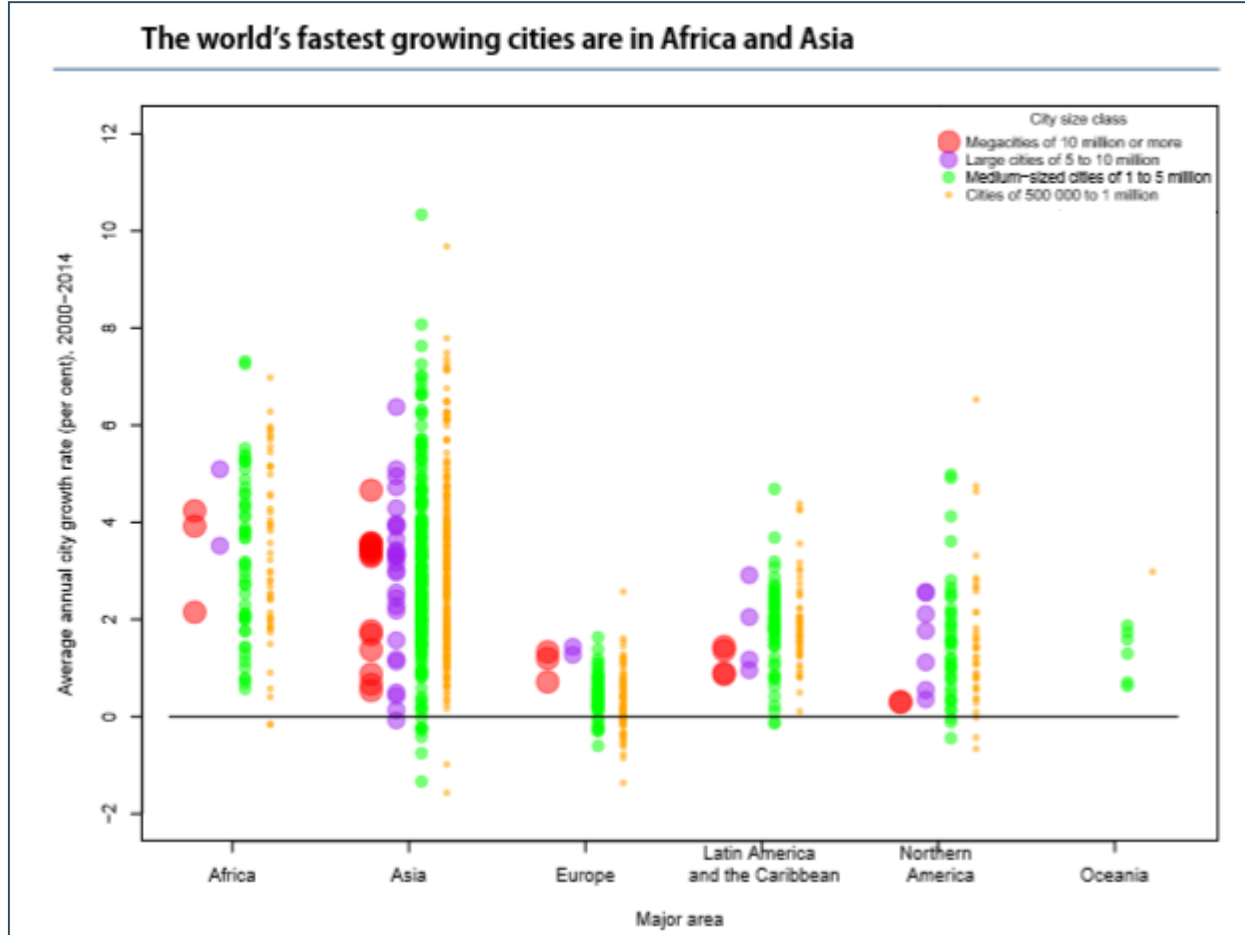

- Dünyanın mega ve büyük kentlerinin çoğu, küresel Güney'de yer alıyor.

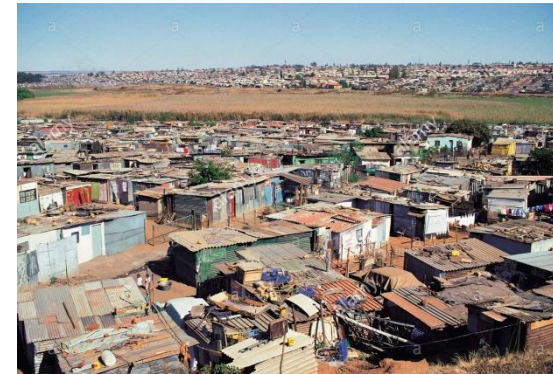
Population distribution by city size varies across major areas in 2014

- Dünyanın en hızlı büyüyen kentleri, Afrika ve Asya'da yer alıyor.
- En hızlı büyüyen kentsel toplanma alanları, Asya ve Afrika'daki orta büyüklükteki ve 1 milyondan daha az nüfuslu kentlerdir.

Lagos, Nigeria

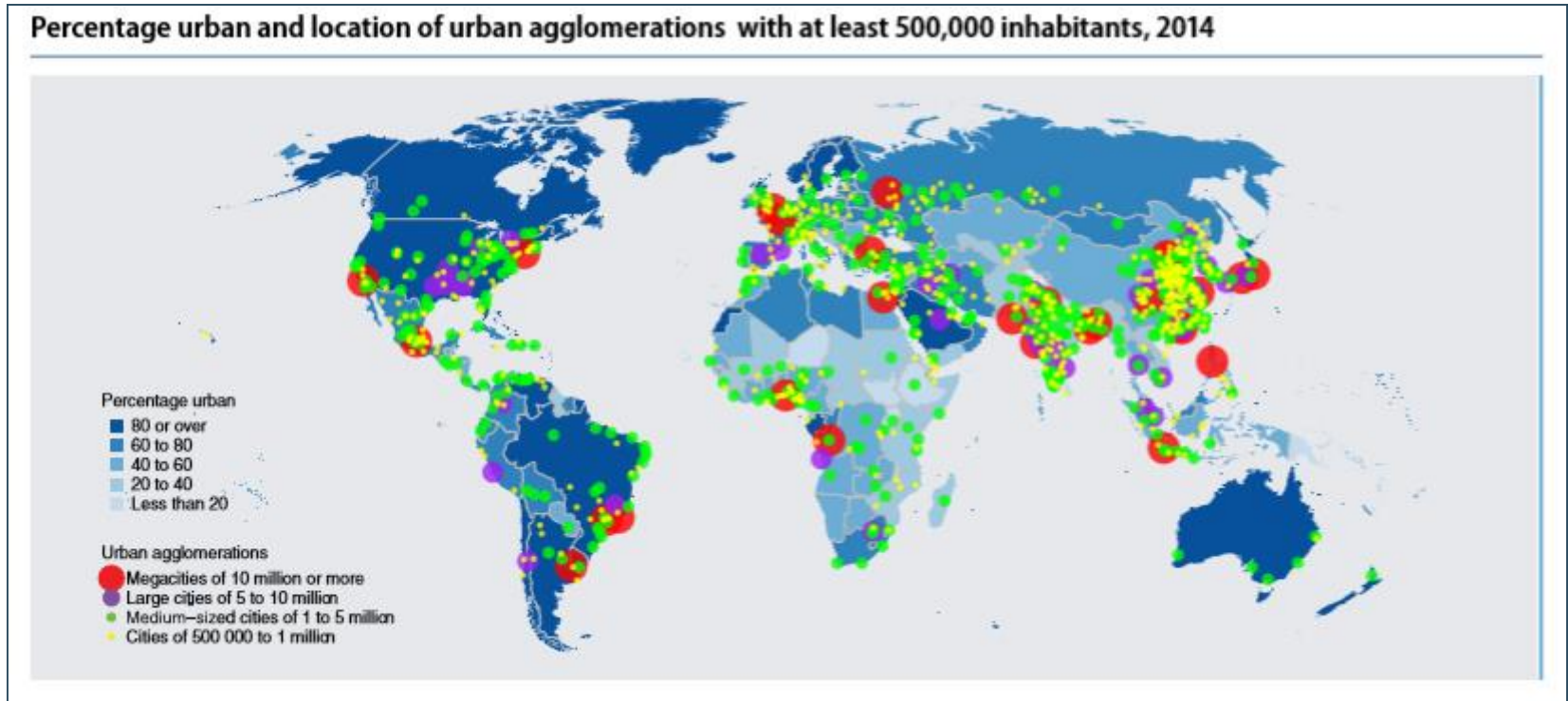

Soweto-Johannesburg South Africa

Urban Agglomeration	Country or area	Population (thousands)			Rank			Average annual rate of change (per cent) 2010–2015
		1990	2014	2030	1990	2014	2030	
Tokyo	Japan	32 530	37 833	37 190	1	1	1	0.6
Delhi	India	9 726	24 953	36 060	12	2	2	3.2
Shanghai	China	7 823	22 991	30 751	20	3	3	3.4
Ciudad de México (Mexico City)	Mexico	15 642	20 843	23 865	4	4	10	0.8
São Paulo	Brazil	14 776	20 831	23 444	5	5	11	1.4
Mumbai (Bombay)	India	12 436	20 741	27 797	6	6	4	1.6
Kinki M.M.A. (Osaka)	Japan	18 389	20 123	19 976	2	7	13	0.8
Beijing	China	6 788	19 520	27 706	23	8	5	4.6
New York-Newark	United States of America	16 086	18 591	19 885	3	9	14	0.2
Al-Qahirah (Cairo)	Egypt	9 892	18 419	24 502	11	10	8	2.1
Dhaka	Bangladesh	6 621	16 982	27 374	24	11	6	3.6
Karachi	Pakistan	7 147	16 126	24 838	22	12	7	3.3
Buenos Aires	Argentina	10 513	15 024	16 956	10	13	18	1.3
Kolkata (Calcutta)	India	10 890	14 766	19 092	7	14	15	0.8
Istanbul	Turkey	6 552	13 954	16 694	25	15	20	2.2
Chongqing	China	4 011	12 916	17 380	43	16	17	3.4
Rio de Janeiro	Brazil	9 697	12 825	14 174	13	17	23	0.8
Manila	Philippines	7 973	12 764	16 756	19	18	19	1.7
Lagos	Nigeria	4 764	12 614	24 239	33	19	9	3.9
Los Angeles-Long Beach-Santa Ana	United States of America	10 883	12 308	13 257	8	20	26	0.2
Moskva (Moscow)	Russian Federation	8 987	12 063	12 200	15	21	31	1.2
Guangzhou, Guangdong	China	3 072	11 843	17 574	63	22	16	5.2
Kinshasa	Democratic Republic of the Congo	3 683	11 116	19 996	50	23	12	4.2
Tianjin	China	4 558	10 860	14 655	37	24	22	3.4
Paris	France	9 330	10 764	11 803	14	25	33	0.7
Shenzhen	China	875	10 680	12 673	308	26	29	1.0
London	United Kingdom	8 054	10 189	11 467	18	27	36	1.2
Jakarta	Indonesia	8 175	10 176	13 812	17	28	25	1.4
Seoul	Republic of Korea	10 518	9 775	9 960	9	29	43	-0.0
Lima	Peru	5 837	9 722	12 221	28	30	30	2.0

Kaynak: United Nations (2014). *World Urbanization Prospects The 2014 Revision, Highlights*

- Dünyada kentlerde yaşayan nüfusun %20'si, 1-5 milyon nüfuslu orta büyüklükteki kentlerde yaşıyor.

- **Dünya nüfusunun geleceği, kentseldir.**
- Dünyadaki insanların yarısından fazlasının kentsel alanlarda yaşaması nedeniyle **kentleşme**, dünya nüfusunun mekansal dağılımını belirliyor ve **küresel nüfusun büyümesi, nüfus yaşlanması ve uluslararası göç ile birlikte dört mega demografik eğilimden biridir.**
- Kentleşme tahminleri ve projeksiyonları, insan nüfusunun gelecekteki büyümesinin neredeyse tamamen artan sayıdaki kent sakinleri sayesinde olacağını gösteriyor.
- 21.yüzyılın ortalarına gelindiğinde, dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisi kentlerde yaşayacaktır.
- Birçok bölgede, kentlerde yaşayan nüfusun payı, kentlerin sayısı ve büyüklüğü, kentsel alanlarda doğumların ölümlerden fazla olması (doğal artış), kırsal alanlardan ve yurtdışından kentsel alanlara göç ve eski kırsal alanların kentleşmesi faktörlerinin bir araya gelmesiyle büyümeye devam edecektir.
- Kentleşme aynı zamanda kırsal bölgelerde yaşayanların yaşamlarını kentlerin etrafında dönüştürüyor.
- Kentler, iç ve uluslararası göçmenler için ana giriş kapıları ve hedef lokasyonlardır ve göç, kentlerin ve kentsel sistemlerin stratejik planlamasına ve yönetimine entegre edilmelidir.

- Kentleşme, sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutu (ekonomik, sosyal ve çevresel) ile yakından ilgilidir.
- Uzun vadede nüfus eğilimlerini anlamak suretiyle iyi yönetilen kentleşme, 2050 yılına kadar en hızlı kentleşmenin beklendiği düşük gelirli ve düşük-orta gelirli ülkelerdeki kent sakinlerinin sayısında artışın yaratacağı çevresel bozulma ve diğer olası olumsuz etkileri en aza indirirken, kümelenmenin faydalarını en üst düzeye çıkarmaya yardımcı olabilir.
- Sürdürülebilir olmayan üretim ve tüketim modelleri ve kamu kurumlarının kentleşmeyi yönetme kapasitesinin eksikliği ile birlikte, planlanmamış veya yetersiz yönetilen kentsel genişleme, kentsel yayılma, kirlilik ve çevresel bozulma sürdürülebilirliği olumsuz etkileyebilir.
- Ekonomik, sosyal ve çevresel bağımlılıklarının tanınmasında, kentlerin ve küçük kasabaların onları çevreleyen kırsal alanlarla kurdukları bağlantılar güçlendirilmelidir. Hem kentsel hem de kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınmayı kolaylaştırarak hizmetler ve altyapı iyileştirmeleri sağlayarak ve tarım dışı istihdam için kırsal kesim sakinlerine yönelik fırsatları artırabilir.

- Kentleşme, genellikle ekonomik büyüme, yoksulluğu azaltma ve insani gelişme için olumlu bir güç haline almıştır.
- Kentler, çeşitli ve iyi eğitilmiş işgücü ve yüksek iş yoğunluğu sayesinde, girişimcilik ve teknolojik yeniliklerin gelişebileceği yerlerdir.
- Kentsel alanlar ayrıca ticaret, yönetim ve ulaşımın yakınlığının bilgi ve enformasyon paylaşımı için gerekli altyapıyı sağladığından kalkınma için bir merkez olarak hizmet verir.
- Kent sakinleri, genellikle daha genç, daha okuryazar ve daha eğitilidir, uygun işlere, yeterli konut ve sosyal hizmetlere erişme olasılıkları daha fazladır ve onlar toplumsal cinsiyet eşitliği yanında, kültürel ve politik katılım için gelişmiş fırsatlara erişebilir.
- Kentsel alanlardaki ölçek ekonomileri ve teknolojik yenilikler, eğitim, sağlık hizmeti gibi temel hizmetleri sağlamanın yanı sıra, yollar, borulu su ve elektrik gibi altyapıların sürdürülebilir bir şekilde sağlanmasını kolaylaştırabilir, bunların tümü, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi için Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için şarttır (United Nations, 2015).

- Sürdürülebilir kentsel büyümeyi planlamak ve yönetmek için hükümet politikaları, kentleşmenin faydalarının eşit şekilde paylaşılmasını sağlamaya yardımcı olabilir.

- Dünyada, özellikle gelişmiş kapitalist ekonomilerde **kentsel nüfus yüzdelerinin yüksek oranları, herkesi günlük yaşamda kentsel ilişkilere bağımlı yapmıştır.**
- Kentsel bir dünyada yaşıyoruz ve **gelişmiş kapitalist ekonomiler, neredeyse tümüyle yaşamın kentsel yönüne kenetlenmiştir.**
- **Kentsel olmayan alanlar** da bilgi, finansal kapasite, sosyal bağlar, sosyal hizmetler, politik söylemler ve tutumlar ile popüler kültürün davranışsal dışavurumları gibi yaşam kaynakları ile **kentsel alanlara güçlü bir biçimde bağımlı hale gelmiştir.**

- İl ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin toplam nüfusa oranı 2012 yılında %77,3 iken, 14 ilde yeni büyükşehir belediyesi oluşturulması ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak katılmasının önemli etkisiyle bu oran, 2015 yılında yaklaşık %93' ulaştı.
- Türkiye, kentleşme düzeyi ve kentsel nüfus açısından önemli bir büyüklüğe (2017'de yaklaşık 75 milyona) erişti.
- Nüfus, daha çok büyük kentlerde/kentsel bölgelerde yaşama eğilimindedir.
- 2017 yılı itibariyle 30 büyükşehir belediyesi sınırları içinde yaşayan nüfus (yaklaşık 63 milyon kişi) toplam nüfusun %78'ini oluşturuyor ve bu toplanma gittikçe artıyor.

Belediye sayısı ve nüfusu, 2007-2018

Number and population of municipalities, 2007-2018

Yıl Year	Belediye nüfusu Population of municipalities	Belediye sayısı - Number of municipalities				Belde ve ilk kademe Town and submunicipality
		Toplam Total	Büyükşehir Metropolitan	İl Province	İlçe District	
2007 ⁽¹⁾	58 538 501	3 225	16	65	850	2 294
2008 ⁽¹⁾⁽²⁾	59 093 094	2 954	16	65	892	1 981
2009 ⁽¹⁾	60 264 546	2 951	16	65	892	1 978
2010 ⁽¹⁾	61 571 332	2 950	16	65	892	1 977
2011 ⁽¹⁾	62 678 751	2 950	16	65	892	1 977
2012 ⁽¹⁾	63 743 047	2 950	16	65	892	1 977
2013 ⁽¹⁾⁽³⁾	71 251 022	1 394	30	51	919	394
2014 ⁽¹⁾	72 505 107	1 396	30	51	919	396
2015 ⁽¹⁾	73 739 101	1 397	30	51	919	397
2016 ⁽¹⁾	74 911 343	1 397	30	51	919	397
2017 ⁽¹⁾	75 988 625	1 398	30	51	921	396
2018 ⁽¹⁾	76 888 607	1 389	30	51	922	386

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2007-2018

Source: The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2007-2018

İstatistiksel Bölge	2017 Nüfusu					
	Köy	%	Şehir	%	Toplam	%
Akdeniz-TR6	324734	3,2	9979250	96,8	10303984	100,0
Batı Anadolu-TR5	64162	0,8	7807685	99,2	7871847	100,0
Batı Karadeniz-TR8	1115590	24,4	3458592	75,6	4574182	100,0
Batı Marmara-TR2	421518	12,0	3082091	88,0	3503609	100,0
Doğu Karadeniz-TR9	364312	13,8	2269105	86,2	2633417	100,0
Doğu Marmara-TR4	331337	4,2	7493260	95,8	7824597	100,0
Ege-TR3	569560	5,5	9814403	94,5	10383963	100,0
Güneydoğu Anadolu-TRC	663914	7,7	8001251	92,3	8665165	100,0
İstanbul-TR1	0	0,0	15029231	100,0	15029231	100,0
Kuzeydoğu Anadolu-TRA	658030	30,1	1530184	69,9	2188214	100,0
Orta Anadolu-TR7	775038	19,5	3202409	80,5	3977447	100,0
Ortadoğu Anadolu-TRB	761198	19,7	3093671	80,3	3854869	100,0
Toplam	6049393	7,5	74761132	92,5	80810525	100,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK

Yıllara ve cinsiyete göre il/ilçe merkezleri ve belde/köyler nüfusu, 1927-2017

Population of province/district centers and towns/villages by years and sex, 1927-2017

Yıl	Toplam - Total			İl ve ilçe merkezleri Province and district centers			Belde ve köyler Towns and villages			Toplam - Total			İl ve ilçe merkezleri Province and district centers			Belde ve köyler Towns and villages			Year																		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female																			
Genel Nüfus Sayımları																			Population Censuses (%)																		
1927	13 648 270	6 563 879	7 084 391	3 305 879	1 710 482	1 595 397	10 342 391	4 853 397	5 488 994	100,0	100,0	100,0	24,2	28,1	22,5	75,8	73,9	77,5	1927																		
1935	16 158 018	7 936 770	8 221 248	3 802 642	1 989 968	1 832 674	12 355 376	5 966 802	6 388 574	100,0	100,0	100,0	23,5	24,8	22,3	76,5	75,2	77,7	1935																		
1950 ⁽¹⁾	20 947 188	10 572 557	10 374 631	5 244 337	2 817 318	2 427 019	15 702 851	7 755 239	7 947 612	100,0	100,0	100,0	25,0	26,6	23,4	75,0	73,4	76,6	1950 ⁽¹⁾																		
1955	24 064 763	12 233 421	11 831 342	6 927 343	3 743 059	3 184 284	17 137 420	8 490 362	8 647 058	100,0	100,0	100,0	28,8	30,6	26,9	71,2	69,4	73,1	1955																		
1960	27 754 820	14 163 888	13 590 932	8 859 731	4 771 433	4 088 298	18 895 089	9 392 455	9 502 634	100,0	100,0	100,0	31,9	33,7	30,1	68,1	66,3	69,9	1960																		
1970	35 605 176	18 006 986	17 598 190	13 691 101	7 312 714	6 378 387	21 914 075	10 694 272	11 219 803	100,0	100,0	100,0	38,5	40,6	36,2	61,5	59,4	63,8	1970																		
1980	44 736 957	22 695 362	22 041 595	19 645 007	10 272 130	9 372 877	25 091 950	12 423 232	12 668 718	100,0	100,0	100,0	43,9	45,3	42,5	56,1	54,7	57,5	1980																		
1985	50 664 458	25 671 975	24 992 483	26 865 757	14 010 662	12 855 095	23 798 701	11 661 313	12 137 388	100,0	100,0	100,0	53,0	54,6	51,4	47,0	45,4	48,6	1985																		
1990	56 473 035	28 607 047	27 865 988	33 326 351	17 247 553	16 078 798	23 146 684	11 359 494	11 787 190	100,0	100,0	100,0	59,0	60,3	57,7	41,0	39,7	42,3	1990																		
2000	67 803 927	34 346 735	33 457 192	44 006 274	22 427 603	21 578 671	23 797 653	11 919 132	11 878 521	100,0	100,0	100,0	64,9	65,3	64,5	35,1	34,7	35,5	2000																		
Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi⁽²⁾																			Address Based Population Registration System (%)																		
2007	70 586 256	35 376 533	35 209 723	49 747 859	24 928 985	24 818 874	20 838 397	10 447 548	10 390 849	100,0	100,0	100,0	70,5	70,5	70,5	29,5	29,5	29,5	2007																		
2008 ⁽³⁾	71 517 100	35 901 154	35 615 946	53 611 723	26 946 806	26 664 917	17 905 377	8 954 348	8 951 029	100,0	100,0	100,0	75,0	75,1	74,9	25,0	24,9	25,1	2008 ⁽³⁾																		
2010	73 722 988	37 043 182	36 679 806	56 222 356	28 308 856	27 913 500	17 500 632	8 734 326	8 766 306	100,0	100,0	100,0	76,3	76,4	76,1	23,7	23,6	23,9	2010																		
2012	75 627 384	37 956 168	37 671 216	58 448 431	29 348 230	29 100 201	17 178 953	8 607 938	8 571 015	100,0	100,0	100,0	77,3	77,3	77,2	22,7	22,7	22,8	2012																		
2013 ⁽⁴⁾	76 667 864	38 473 360	38 194 504	70 034 413	35 135 795	34 898 618	6 633 451	3 337 565	3 295 886	100,0	100,0	100,0	91,3	91,3	91,4	8,7	8,7	8,6	2013 ⁽⁴⁾																		
2014	77 695 904	38 984 302	38 711 602	71 286 182	35 755 990	35 530 192	6 409 722	3 228 312	3 181 410	100,0	100,0	100,0	91,8	91,7	91,8	8,2	8,3	8,2	2014																		
2015	78 741 053	39 511 191	39 229 862	72 523 134	36 376 395	36 146 739	6 217 919	3 134 796	3 083 123	100,0	100,0	100,0	92,1	92,1	92,1	7,9	7,9	7,9	2015																		
2016	79 814 871	40 043 650	39 771 221	73 671 748	36 936 010	36 735 738	6 143 123	3 107 640	3 035 483	100,0	100,0	100,0	92,3	92,2	92,4	7,7	7,8	7,6	2016																		
2017	80 810 525	40 535 135	40 275 390	74 761 132	37 470 193	37 290 939	6 049 393	3 064 942	2 984 451	100,0	100,0	100,0	92,5	92,4	92,6	7,5	7,6	7,4	2017																		

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı sonuçları, 1927-2000 ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçları, 2007-2017

Source: Results of Population Censuses, 1927-2000 and results of Address Based Population Registration System, 2007-2017

Major area, region, country or area	Country code	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2010	2015	2020	2030	2040	2050
World	900	29,4	33,6	36,6	39,4	43,0	46,7	49,1	51,6	53,9	56,0	59,9	63,5	67,2
More developed regions	901	54,5	60,9	66,6	70,1	72,3	74,1	75,9	77,5	78,8	80,0	82,1	84,1	85,9
Less developed regions	902	17,6	21,8	25,3	29,5	34,9	40,1	43,0	46,0	48,7	51,3	55,8	60,0	64,1
Least developed countries	941	7,4	9,5	13,0	17,2	21,0	24,3	26,1	28,1	30,3	32,7	38,0	43,8	49,8
Less developed regions, excluding least developed countries	934	19,0	23,4	27,0	31,1	36,9	42,5	45,8	49,0	52,1	54,9	59,7	63,9	68,0
Less developed regions, excluding China	948	20,3	24,2	28,6	33,5	37,9	41,2	42,9	44,7	46,5	48,3	52,4	56,9	61,4

Kaynak: <http://esa.un.org/unpd/wup/CD-ROM/Urban-Rural-Population.htm>

Urban and rural population, proportion urban and average annual rate of change of the proportion urban

Major area, region, country or area	Population (thousands)						Proportion urban (per cent)			Average annual rate of change (per cent) 2010–2015
	Urban			Rural			1990	2014	2050	
	1990	2014	2050	1990	2014	2050	1990	2014	2050	
WORLD	2 285 031	3 880 128	6 338 611	3 035 786	3 363 656	3 212 333	43	54	66	0.9
More developed regions ^a	830 952	980 403	1 113 500	317 326	275 828	189 610	72	78	85	0.3
Less developed regions ^b	1 454 079	2 899 725	5 225 111	2 718 460	3 087 828	3 022 723	35	48	63	1.2
Least developed countries ^c	107 335	283 855	895 701	402 019	635 275	914 889	21	31	49	1.7
Less developed regions, excluding least developed countries ^d	1 346 744	2 615 870	4 329 410	2 316 440	2 452 553	2 107 834	37	52	67	1.3
Less developed regions, excluding China	1 126 378	2 115 652	4 148 069	1 854 345	2 446 901	2 684 617	38	46	61	0.9
High-income countries ^e	834 931	1 035 404	1 212 666	287 614	256 311	185 266	74	80	87	0.3
Middle-income countries	1 325 274	2 555 840	4 284 327	2 346 129	2 484 859	2 139 791	36	51	67	1.3
Upper-middle-income countries	793 208	1 541 090	2 155 352	1 153 047	920 812	562 801	41	63	79	1.5
Lower-middle-income countries	532 067	1 014 751	2 128 975	1 193 082	1 564 047	1 576 990	31	39	57	1.1
Low income countries	109 850	268 441	819 856	394 871	616 562	883 673	22	30	48	1.5
Sub-Saharan Africa ^f	132 971	345 617	1 136 822	357 144	579 083	937 624	27	37	55	1.4

Kaynak: United Nations (2014). *World Urbanization Prospects The 2014 Revision, Highlights*

Yukarıdaki iki çizelgeyi yorumlayan bir metin hazırlayınız. Bu metni bilgisayar çıktısı olarak 11 Ekim 2019 tarihine kadar dersin öğretim üyesine ulaştırınız.

- Arı, Y. (ed.) (2005). *20. Yüzyılda Amerikan Coğrafyasının Gelişimi*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kaplan, D.; Wheeler, J.O. Ve Holloway, S. (2009). *Urban Geography*. 2nd Edition, Wiley.
- Miriöglu, G. (2018). Kentlere feminist coğrafya perspektifinden bakmak. *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2), 183-194.
- Pattison, W.D. (2003). Coğrafyanın dört geleneği. Çev. Y.Arı, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, 119-125.
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2000). *Coğrafya: Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- United Nations (2012). *World Urbanization Prospects, the 2011 Revision*
<http://esa.un.org/unpd/wup/CD-ROM/Urban-Rural-Population.htm>
- United Nations-Un (2014). *World Urbanization Prospects, The 2014 Revision, Highlights*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs.
- United Nations-UN (2019). *World Urbanization Prospects, The 2018 Revision*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs.
<https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf>
- United Nations-UN (2019). *World Urbanization Prospects 2018 : Highlight*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs.
<https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Highlights.pdf>